

**ETELÄ-KARJALAN
PELASTUSLAITOS**
Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi

Sisäministeriön lausuntopyyntö VN/10916/2023, 14.6.2023

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen lausunto luonnoksesta
sisäministeriön asetukseksi pelastustoimen
tilannekuvatoiminnasta

Etelä-Karjalan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa. Ehdotetussa asetuksessa säädettäisiin pelastustoimen tilannekuvan sisällöstä, kokoamisesta, analysoinnista, ylläpitämisestä ja jakamisesta. Asetuksen tavoitteena on täsmentää tilannekuvatoimintaan liittyviä velvoitteita ja työnjakoa. Pelastuslaitos on tehnyt asetuluonnoksesta seuraavat havainnot.

Hyvinvointialueen sisäinen yhteistyö tilannekuvatoiminnassa

Useilla hyvinvointialueilla on käynnissä kehitystyö, joissa rakennetaan hyvinvointialueen sisäistä, sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen yhteistä tilannekeskustoimintaa. Tavoitteena on näiden palvelujen entistä parempi yhteen toimivuus ja saumattomuus. Asetuluonnoksessa esitetty tiukka toimialakohtainen rakenne voi hankaloittaa hyvinvointialueiden sisäisen tilannekuvatoiminnan tarkoituksenmukaista järjestämistä.

Esityksen kustannukset

Pelastustoimen valtakunnallista tilanne- ja johtokeskustoimintaa kehitettäessä on kyseessä valtakunnallisten edellytysten vahvistaminen, jolloin säädöksestä aiheutuvien uusien kulujen kustannusvastuu kuuluu täysimääräisesti valtiolle. Esitys ei tunnista rahoitusperiaatetta, jonka mukaan valtion velvollisuus on huolehtia tosiasiallisista taloudellisista edellytyksistä suoriutua tehtävistä, jotka säädöksillä määritellään.

Merkittävässä investoinneissa on 16.6.2023 julkaistun hallitusohjelman mukaan esitettävä kustannusvaikuttavuusanalyysi. Esityksen kustannusvaikutuksista ei ole tehty kustannusvaikutusanalyysiä, jolloin hyvinvointialueilla ei ole ollut teoreettistakaan mahdollisuutta huomioida esitettyjen uusien ja laajennettujen tehtävien lisäkustannuksia tulevan vuoden (TA24) talousarvioon tai investointisuunnitelmiin ja tästäkin syystä esitys on ristiriitainen mm. hyvinvointialueen rahoituslakiin.

Yksityiskohtaiset havainnot pykäläkohtaisesti

2§ Tilannekuvan sisältö

- Muistiossa on kuvattu hyvin tilannekuvatuotteen käyttötarkoituksia. Pelastuslaitos esittää, että perusteluihin kirjattaisiin lisäksi käyttötarkoitukseksi ”pelastustoimen jatkuvuudenhallinta”, millä tarkoitetaan tietoja pelastustoimen palvelujärjestelmän tarpeista ja toimenpiteistä palvelutuotannon turvaamiseksi pitkäkestoisessa- ja/tai häiriötilanteessa.

4§ Tilannekuvan analysointi

- Pelastuslaitos esittää, että perustelumuistiossa käytettäisiin käsitettä ”tilannekuvatuote”, millä tarkoitettaisiin tilannekuvatallennetta tai näkymää tietojärjestelmässä. Tuote-käsitteen käyttö selkeyttäisi tilannekuvatoimintaan liittyvää käsitehierarkiaa, ja erottelisi selkeästi ”tilannekuvatuotannon” ja ”lopputuotteen”. Nyt on vaarana, että prosessi ja lopputuote menevät käsitteellisesti sekaisin. Tilannekuvatuotteet luotaisiin ja ylläpidettäisiin eri käyttötarkoituksiin, esim.

- o yksittäisen pelastustoimintatehtävän tilannekuvatuote

- yksittäisen pelastustoimintatehtävän yleisjohtamisen tilannekuvatuote
  - yleistilanteen tilannekuvatuote paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti
- Yleisenä huomiona, pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan tilannekuvan analysointi on vaativaa asiantuntijatyötä, ja vaatii asetustuistiossa kuvatussa laajuudessa lisäresursointia nykyisiin pelastustoiminnan johtamisorganisaatioihin kaikilla tasoilla.
  - Analyysin laadun varmistamiseksi analyysityö tulisi tehdä mahdollisuuksien mukaan valtakunnallisesti määriteltyä yhteismitallista kriteeristöä vasten. Tämä koskee erityisesti valmiuden säätelyn tarveharkintaa ja toteuttamista.
  - Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan muistion lause *”Tilannekuvan analysointi jaettaisiin tavanomaisen valmiuden aikaiseen analysointiin, varautumistoimenpiteitä edellyttävään analysointiin sekä tilanteen aikaiseen analysointiin”* on epäselvä ja tulisi avata muistiossa paremmin.

5§ Tilannekuvan ylläpitäminen

- Erityisesti pelastuslaitostasoinen tilannekuvatuote sisältää hyvin todennäköisesti henkilötietoja, ja tallenteista muodostuu henkilötietorekisteri. Henkilötietojen käsittelystä pelastustoimen tilannekuvatoiminnassa tulisi säätää laintasoisesti. Erityisesti tilannekuvatuotteiden tallentamisperusteet tulee avata ja perustella säädöksissä riittävällä tasolla, ei pelkästään perustelumuistiossa yleisellä tasolla mainitut tutkinta sekä toiminnan kehittäminen ja arviointi.
- tilannekuvatoiminta tarvitsee asetuksen mukaisessa laajuudessaan toteutuessaan tietojärjestelmän tai laajennuksen nykyisiin tietojärjestelmiin. Erityisesti viiden vuoden tallentamisvaatimus tilannekuvatuotteille edellyttää toimintaa tukevan tietojärjestelmän olemassa oloa.

6§ Tilannekuvan jakaminen

- Asetusluonnoksessa ja muistiossa on kuvattu tiedonvälitys vain yksisuuntaisena hyvinvointialueelta yhteistyöalueelle ja edelleen valtakunnalliseen tilannekeskukseen ja sisäministeriölle. Tilannekuva-asetukseen ja/tai asetukseen pelastustoimesta tulee kuvata tiedonvälitysvastuut myös toiseen suuntaan keskushallinnosta yksittäiselle hyvinvointialueelle, ml. sisäministeriön selkeä velvoite jakaa tilannekuvaa pelastuslaitoksille. Esimerkiksi tieto valtakunnallista suorituskyvyistä ja niiden käytettävyydestä (muistiossa mainittu esimerkkinä valtion lentokalusto) tarvitaan reaaliaikaisesti myös pelastuslaitostasolla.
- Pelastuslaitos pitää ongelmallisena, että tilannekuvan jakaminen perustuu pelastustoiminnan yhteistyöaluerakenteeseen. Asetuksessa tulisi huomioida lisäksi selkeästi mahdollisuus tilannekuvan ylläpitoon ja jakamiseen myös yhteistyöaluerakenteen yli, esimerkiksi eri yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien viereisten pelastuslaitosten välillä.
- Pelastusviranomaisen tiedonvaihto-oikeuksista (tiedonsaanti- ja luovutusoikeudet) tulisi säätää myös pelastustoimen tilannekuvatoiminnan osalta, erityisesti kun tilannekuvatuotteissa käsitellään henkilötietoja. Tarve koskee sekä asetuksen 3§ mukaista tilannekuvan kokoamista että 6§ mukaista jakamista. Nykyiset pelastusviranomaisen tiedonsaanti- ja luovutusoikeudet eivät ole tilannekuvatoiminnan kannalta riittäviä, erityisesti suhteessa muihin pelastustoimintaan osallistuviin viranomaisiin ja tahoihin. Yhteistoimintataholta tilannekuvatoimintaa varten tarvittavat tiedot saattavat myös olla salassa pidettäviä, jolloin niiden saantioikeudesta tulisi säätää selkeästi ristiriitojen välttämiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita sellaisen poliisitehtävän tiedot (tai edes tieto käynnissä olevasta tehtävästä), jolla on vaikutusta pelastustoimen palvelujen tuottamiseen, mutta minkä hoitamiseen pelastustoimi ei suoraan osallistu.

Lisätietoja lausunnosta antaa tarvittaessa pelastuspäällikkö Ilkka Eskelinen

Jani Kareinen

pelastusjohtaja

Etelä-Karjalan pelastuslaitos

Standertskjöldinkatu 10
53200 Lappeenranta

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Kirjaamo
Valto Käkelän katu 3
53130 Lappeenranta

Vaihde 05 352 000
Faksi 05 352 7800
etunimi.sukunimi@ekhva.fi
www.ekhva.fi
Y-tunnus: 3221313-1

Asiakirja päättyy tähän.